

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет економічний

Кафедра менеджменту і маркетингу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 19. МЕНЕДЖМЕНТ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Освітня програма: «Менеджмент організацій
і адміністрування»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
менеджменту і маркетингу
Протокол № 1 від “1” жовтня 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Програмні компетентності та результати навчання
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Менеджмент
Викладач (-і)	Копчак Юрій Степанович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і маркетингу
Контактний телефон викладача	+380968069136
Е-mail викладача	Копчак Юрій Степанович – yurii.kopchak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний/заочний
Обсяг дисципліни	9 кредитів ECTS, 270 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/d7f47d5539048150719a
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді кафедри

2. Анотація до навчальної дисципліни

Менеджмент – це наука, що вивчає і розкриває сукупність принципів, методів, засобів і форм управління виробництвом з метою підвищення його ефективності; раціональні способи управління діловими організаціями; це особлива галузь наукових знань і професійної спеціалізації управляючих-менеджерів, які складають адміністративний штат, а їхня функція полягає в керівництві людьми в організаціях з метою досягнення поставлених цілей, використовуючи працю та інтелект працівників, а також цілеспрямована мотивація персоналу на ринковий успіх підприємства.

Предмет менеджменту – процеси, методи та інструментарій управління діяльністю підприємства; вивчення засад управлінської діяльності таких, як закони, закономірності, принципи, механізми та моделі, що використовуються в управлінні організаціями, підприємствами, корпораціями, господарськими товариствами тощо; проектування систем менеджменту.

Об'єкт менеджменту – процес управління виробничо-господарською діяльністю підприємств, корпорацій, господарських товариств, об'єднань та інших організацій.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Сутність і значення менеджменту.
2. Організаційні зміни та інновації. Менеджмент людських ресурсів.
3. Сучасні виклики для менеджменту.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Менеджмент» є виклад студентам спеціальності 073 «Менеджмент» теоретичних основ сучасного менеджменту як самостійного виду професійної діяльності – управління в умовах ринкової економіки, формування у майбутніх фахівців сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у сфері менеджменту, розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; формування навичок організаційного проектування; формування умінь моніторингу основних ситуаційних факторів зовнішнього середовища; набуття умінь з прийняття обґрунтованих управлінських рішень та формулювання цілей діяльності підрозділів організації, набуття умінь оцінки діючих та створення ефективних структур управління організацією та механізмів координації діяльності виконавців та їх груп; формування навичок визначення центрів відповідальності організаційного формування.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

- СК 3.** Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- СК 4.** Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
- СК 5.** Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
- СК 7.** Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК 8.** Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
- СК 11.** Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
- СК 12.** Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
- Програмні результати навчання:**
- ПРН 3.** Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
- ПРН 4.** Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 5.** Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
- ПРН 8.** Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
- ПРН 9.** Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
- ПРН 10.** Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.
- ПРН 11.** Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 270 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	48
семінарські заняття / практичні / лабораторні	52
самостійна робота	170

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3, 4	073 «Менеджмент»	2	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

3-й семестр.

Змістовий модуль 1. Сутність і значення менеджменту.

Тема 1. Вступ до менеджменту. Загальна характеристика менеджменту як науки. Категорії менеджерів. Головні функції менеджменту. Проблеми і вимоги сучасного менеджменту.	2	2	5
Тема 2. Середовище організації і менеджерів. Загальне середовище. Робоче середовище. Внутрішнє середовище. Умови міжнародного бізнесу. Культура організації.	2	2	6
Тема 3. Планування та цілі організації. Планування та цілі організації: цілі організації, види планів. Оцінка сильних сторін організації. Оцінка слабких сторін організації. Оцінка можливостей та перешкод організації.	2	2	6
Тема 4. Стратегічний менеджмент. Суть стратегічного менеджменту. Компоненти стратегії. Варіанти стратегій.	2	2	5

Використання SWOT- аналізу для формування стратегії. Формулювання стратегії бізнесу.			
Тема 5. Ухвалення управлінського рішення. Суть процесу ухвалення рішення. Означення процесу ухвалення рішення. Типи рішень. Керування груповим ухваленням рішення.	2	2	6
Тема 6. Підприємництво. Стратегії підприємницьких організацій. Природа підприємництва. Роль підприємництва в суспільстві. Інновації. Створення робочих місць. Використання конкурентних переваг.	2	2	6
Тема 7. Менеджмент нових підприємств. Методи започаткування нового бізнесу. Підтримка малого бізнесу засобами менеджменту. Діяльність підприємницької організації. Цикл існування підприємницької організації. Засади успіху у підприємстві.	2	4	5
Тема 8. Структура організації. Суть діяльності організації. Спеціалізація робіт. Структуризація. Звітність. Повноваження. Координація.	2	2	6
Тема 9. Проектування організації. Бюрократична модель проекту організації. Вплив ситуаційних чинників на проектування організації. Базова технологія. Середовище. Розмір організації та її цикл існування. Головні форми проектування організації.	2	2	6
Змістовий модуль 2. Організаційні зміни та інновації. Менеджмент людських ресурсів.			
Тема 10. Організаційні зміни та інновації. Природа організаційних змін. Чинники, що приводять до змін. Планові та ситуаційні зміни. Інноваційний процес. Форми запровадження інновацій.	2	2	6
Тема 11. Менеджмент людських ресурсів. Середовище менеджменту людських ресурсів. Стратегічне значення менеджменту людських ресурсів. Правове середовище менеджменту людських ресурсів. Залучення людських ресурсів.	2	2	6
Тема 12. Диверсифікації робочої сили. Менеджмент диверсифікації в організаціях. Суть диверсифікації. Вплив диверсифікації. Менеджмент трудових стосунків. Як працівники створюють профспілку. Колективна угода.	2	2	6

Тема 13. Керування індивідуальною поведінкою. Розуміння окремих людей в організаціях. Відповідність посаді. Природа індивідуальних рис. Особистість та індивідуальна поведінка. "Велика п'ятірка" індивідуальних рис.	2	2	6
Тема 14. Мотивація роботи працівників. Суть мотивації. Підходи до мотивації з погляду потреб. Ієрархія потреб. Теорія очікувань. Теорія справедливості. Теорія визначення цілей.	2	2	6
Тема 15. Використання систем винагород для мотивації праці. . Використання систем винагород для мотивації праці. Проектування ефективних систем винагород.	2	2	6
Тема 16. Стиль керівництва. Лідерство. Лідерство і менеджмент. Влада і лідерство. У пошуках лідерських рис. Лідерська поведінка. Мічиганські студії. Студії в Огайо. Ґратка лідерства.. Головні форми політичної поведінки. Керування політичною поведінкою.	2	2	6
Тема 17. Комунікації в організаціях. Комунікації та фах менеджера. Комунікативний процес. Форми комунікацій в організаціях. Міжособові комунікації. Комунікативні схеми та робочі групи. Електронні засоби комунікацій. Типові інформаційні системи. Персональні засоби електронних комунікацій.	2	2	6
Тема 18. Менеджмент груп та команд. Групи та команди в організаціях. Типи груп та команд. Стадії розвитку груп та команд. Характеристики груп та команд. Структура обов'язків. Норми поведінки. Формальне та неформальне лідерство. Міжособові та міжгрупові конфлікти.	2	2	6
За 3-й семестр:	36	38	105
4-й семестр.			
Змістовий модуль 3. Сучасні виклики для менеджменту.			
Тема 19. Керування контролюванням. Природа контролю в організаціях. Завдання контролю. Типи контролю. Етапи контролювання.	2	4	11

Характеристики ефективного контролю.			
Тема 20. Комплексне керування якістю. Комплексне керування якістю. Засоби та методи комплексного керування якістю. Керування продуктивністю. Поняття продуктивності. Тенденції продуктивності. Зростання продуктивності.	2	2	11
Тема 21. Операційний менеджмент як контроль. Керування якістю за допомогою операційного менеджменту. Використання операційної системи для підвищення якості. Керування постачанням. Керування матеріальними запасами.	2	2	11
Тема 22. Зарубіжні системи менеджменту. Особливості японської системи менеджменту. Особливості німецької системи менеджменту.	2	2	10
Тема 23. Зарубіжні системи менеджменту. Особливості шведської системи менеджменту. Особливості фінської системи менеджменту. Особливості французької системи менеджменту.	2	2	11
Тема 24. Сучасні виклики для менеджменту. Проблеми у сфері управління та оптимальні шляхи їх розв'язання. Індивідуально – корпоративна ефективність. Орієнтири управлінської професії менеджменту.	2	2	11
За 4-й семестр:	12	14	65
ЗАГ.:	48	52	170

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	<p>Форми контролю знань студентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поточний; - підсумковий семестровий (залік, екзамен). <p>Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться у відповідну національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FХ, F).</p> <p>Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання індивідуального завдання з супроводжуючою мультимедійною презентацією, завдань самостійної роботи і проходження тестувань у системі дистанційного навчання по темі після її вивчення. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях. Оцінки у національній шкалі («відмінно» – 5, «добре» – 4, «задовільно» – 3, «незадовільно» – 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.</p> <p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті, та відповідно до Положення про оцінювання економічного факультету.</p> <p>Оцінка студента формується таким чином:</p> <p>Залік:</p>
-----------------------------------	---

	<p>20 балів – усне опитування 20 балів - індивідуальні завдання (презентаційна робота) 10 балів – практичні (творчі) завдання 10 балів – тестування 20 балів – контроль самостійної роботи 20 балів – підсумкова контрольна робота</p> <p>Екзамен: 10 балів – усне опитування 10 балів – практичні (творчі) завдання 10 балів – контроль самостійної роботи (тестування) 20 балів – індивідуальне завдання (презентаційна робота) 50 балів – екзаменаційна робота</p> <p>Якщо завдання здаються несвоєчасно, то кількість балів може бути зменшена. Студент(ка) у 3 семестрі не допускається до підсумкової контрольної роботи, якщо не набрав(ла) 50 балів. Студент(ка) у 4 семестрі не допускається до іспиту, якщо не набрав(ла) 26 балів та не виконав(ла) індивідуальне завдання.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Письмова перевірка знань студентів відбувається у формі практичних (творчих) завдань, індивідуальних завдань (презентаційних робіт). Письмові (індивідуальні (презентаційна робота) та практичні (творчі) завдання) повинні бути підготовлені самостійно. У групі не допускається повторення тем, які обрані для підготовки одного із завдань.</p> <p>Оцінюються письмові роботи відповідно: 20 балів - індивідуальні завдання (презентаційна робота) 10 балів – практичні (творчі) завдання.</p>
Семінарські заняття	<p>Семінарські заняття оцінюються у 5-бальній системі у формі усної відповіді. Також на цих заняттях презентуються індивідуальні та творчі завдання.</p> <p>Вага оцінки за семінарське заняття – 10 (у семестрах, в яких передбачено екзамен) та 20 (у семестрах, в яких передбачено залік).</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>1. Підсумковий контроль (3 семестр) Залік - умовою допуску до підсумкового контролю (підсумкової контрольної роботи) є накопичення мінімум 50 балів (усні, творчі, письмові та тестові завдання).</p> <p>Підсумкова контрольна робота проводиться на останньому практичному занятті чи у дистанційній формі.</p> <p>2. Підсумковий контроль (4 семестр) Екзамен - умовою допуску до підсумкового контролю є накопичення мінімум 26 балів (усні, творчі, письмові та тестові завдання).</p>
Підсумковий контроль	<p>Підсумковий контроль у 3-му семестрі – <u>залік</u>. Залік виставляється за результатами поточного контролю упродовж семестру і складається із виконаних усних, творчих, письмових та тестових завдань, передбачених силабусом. Оцінка за залік становить максимум 100 балів</p> <p>Підсумковий контроль у 4-му семестрі – <u>екзамен</u>.</p> <p>Семестровий контроль у формі екзамену може виставлятися на основі результатів роботи студента впродовж усього семестру, якщо підсумкова кількість балів з дисципліни складає мінімум 51 та максимум 100 балів.</p> <p>Студент має право скласти екзамен у разі виявлення ним бажання підвищити рейтингову оцінку з навчальної</p>

	<p>дисципліни. При цьому оцінка за екзамен виставляється на основі виконаних студентом екзаменаційних завдань і вважається остаточною.</p> <p>Екзамен проводиться згідно розкладу у письмовій-білетній чи у дистанційній (письмовій) формі (у разі дії карантинних обмежень чи повітряної тривоги). Кількість балів за складання іспиту (підсумковий контроль) становить максимум 100 балів.</p> <p>Екзаменаційний білет складається з трьох запитань по тематиці теоретичного та практичного програмного матеріалу з курсу дисципліни «Менеджмент» та тестового завдання.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
Академічна доброчесність	<p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf).</p>
Відвідування занять	<p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях.</p>
Неформальна освіта	<p>Зараховуються як підсумковий контроль, результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, які відповідають програмі навчальної дисципліни.</p> <p>Рекомендовані:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fundamentals of Management (Основи менеджменту) (https://www.coursera.org/learn/fundamentals-of-management) - Principles of management (Принципи управління) (https://www.coursera.org/learn/principles-of-management) - Strategic Leadership and Management (Стратегічне лідерство та управління) (https://www.coursera.org/specializations/strategic-leadership) - Project Management Principles and Practices (Принципи та практики управління проектами) (https://www.coursera.org/specializations/project-management) - Leading People and Teams (Керівництво людьми та командами) (https://www.coursera.org/specializations/leading-teams) - Employee performance (Управління ефективністю співробітників) (https://www.coursera.org/learn/employee-performance) <p>При пред'явленні студентом сертифіката неформальної освіти, курс якого співпадає із темою заняття, таке заняття зараховується як опрацьоване з отриманням балу (у межах курсу можна не більше трьох перезарахувань).</p>
8. Рекомендована література	

1. Горський М.П., Бординюк Д.В., Голуб С.В. Теорія прийняття рішень: Навч. посібник / Горський М.П., Бординюк Д.В., Голуб С.В. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. 84 с.
2. Друкер П. Виклики для менеджменту XXI століття. Київ: КМ-БУКС, 2020. 240 с.
3. Іванова С. Мистецтво добору персоналу. Як оцінити людину за годину. Київ: Моноліт-Bizz, 2019. 304 с.
4. Калдерон І. Стилї хорошого і поганого менеджменту. Київ: Наш формат, 2020. 224 с
5. Кеннеді Ден Безжальний менеджмент та ефективність людських ресурсів / пер. з англ. Т. Мухамедшина. — Харків : Вид-во «Ранок» : Фабула, 2019. — 304 с.
6. Коваленко О, Федоренко В., Мошек Г. Менеджмент організації. Теорія та практика. Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 808 с.
7. Копчак Ю. С., Кулініч Т. В., Гилка У. Л. Практичні засади використання підходів до менеджменту організацій: досвід України та зарубіжних країн. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 22. С. 44–48. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2021/9.pdf.
8. Копчак Ю. С. Формування організаційної культури підприємства в умовах нестабільного внутрішнього середовища. / Копчак Ю. С., Дорошенко Т.М., Біланич Л.В. // Наукові перспективи. 2022, № 4(22). С. 156–167.
9. Копчак, Ю., Матвєєв, М., & Пугачов, В. (2023). Трансформація сучасного менеджменту в умовах війни. Економіка та суспільство, (51). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-24>
10. Копчак, Ю., Слюсаренко, К., & Чумаков, К. (2023). Сучасні виклики до менеджменту підприємств та організацій в Україні: врахування зарубіжного досвіду у вітчизняній практиці. Економіка та суспільство, (48). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-79>
11. Копчак Ю.С. Менеджмент організацій: Навч. посіб. / Гуменник В.І., Копчак Ю.С. — К., 2012. 503 с.
12. Кучеренко Д. Г. Менеджмент. Курс лекцій. 2-ге видання / Д.Г. Кучеренко. – Київ: Центр учбової дітератури, 2020. 184 с
13. Левицька І.В. Менеджмент підприємств за кризових умов. Львів: Новий світ-2000, 2020. 176 с
14. Маркіна І.А. Контролінг для менеджерів. [текст] навч. посібник. / : І.А. Маркіна, О.М. Таран-Лала, М.В. Гунченко – К.: «Центр учбової літератури», 2019. 304 с.
15. Менеджмент : Навчальний посібник / Н.С. Краснокутська, О.М. Нащекіна, О.В. Замула та ін. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. – 231 с. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/40291/5/Book_2019_Krasnokutska_Menedzhment.pdf
16. Мотивація в сучасному менеджменті: проблеми і протиріччя / Ігнатєєва І. А., Сербенівська А. Ю. // Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. – 2019. – Т. 4, вип. 1. С. 41–47. URL: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.20194.1.41-47>
17. Основи менеджменту: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова.– Електронні текстові дані (1 файл: 560 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021.166 с
18. Остапчук Т.П. Менеджмент : Підручник / С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, І.В. Бурачек та ін.; під заг. ред. Т.П. Остапчук. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». – Житомир: Вид-во «Рута», 2021. 856 с.
19. Пітерс С. Парадокс Шимпанзе. Менеджмент розуму. Київ: Book Chef, 2020. 423 с.
20. Страпчук С.І., Миколенко О.П., Попова І.А., Пустова В.В. Менеджмент: навчальний посібник

для здобувачів вищої освіти. Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 356 с.

Інформаційні ресурси:

21. Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>
22. Електронна бібліотека ПНУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.pnu.edu.ua/elibrary.php>

*Копчак Ю.С., кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту і маркетингу*

